

Napilap.

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:Belváros, Kinizsi-utca 2.
II. emelet.

Telefon 723. sz.

DÉLI UJSÁG

Előfizetési árak 1 hónapra:

Helyben házhoz hordva
70 fillér.Vidékre postán küldve
1 korona.Hirdetések díjszabás
szerint.Megjelenik naponként
délben, szükséghez képest
többször is.

Ekéhez, magyar!

Irta: Nagy Emil dr. országgyűlési képviselő.
III.

Elegendő lesz talán, ha e tekintetben Németországra hivatkozunk, miután ez az ország dicsekedhetik ma a legerősebb ipari fellendüléssel. Itt 1882-ben 100 lakosra esett 43.38 százalék őstermelő, s 1895-ben már csak 36.19 százalék. Tehát az ipar részéről a mezőgazdaságra gyakorolt absorptió kétségkívül nagyon erősen működött s ez adja nálunk is a könnyen vigasztalódók szájába az ipari felszívási magyarázatot.

De ha beletekintünk a részletekbe, úgy azt látjuk, hogy az összes őstermelők közül 1882-ben 27.78 százalék volt önálló őstermelő 0.81 százalék volt magasabb gazdasági alkalmazott s 71.41 százalék volt alsóbbrendű gazdasági alkalmazott és napszámos. Ezzel szemben 1895-ben az összes őstermelők közül már 31.07 százalék volt önálló őstermelő 1.16 százalék volt magasabb alkalmazott s 67.77 százalék volt alsóbbrendű alkalmazott és napszámos. Tehát az ipar által gyakorolt erős absorptió dacára a kisüzemek száma szaporodott, s csak cselédek és napszámosok száma fogyott, ami fentebbi tételt teljesen igazolja.

De hát hogy van ez nálunk? Mint fentebb láttuk, őstermelő volt nálunk 1.613.742 s ezek száma tíz év alatt 1,537.092-re apadt. De viszont mezőgazdasági napszámos volt 1890-ben 1,214.725 s ezek száma 1900-ig 1,383.844-re emelkedett. Tehát emelkedett számban az az elem, amelyikre egészséges viszonyok között az ipar legelőször gyakorolja absorbeáló hatását s viszont az önálló őstermelők, akikre a hatalmas német ipar sem volna képes absorbeáló hatást gyakorolni, számban rettenetesen megfogyott.

Ebből az egybevetésből kétségtelen, hogy nálunk az önálló őstermelők számának horribilis apadása semmiféle okviszonyban sem áll az iparral, mert hisz épen ama mezőgazdasági elemek gyarapodtak számban, a melyekre az ipari absorptiónak kihatással kellene lennie.

Még a vak előtt is világosnak kell annak lenni, hogy itt semmiféle merkantil vigasztalás sem használ.

Itt a legridegebb, a legborzasztóbb agrár pauperizmussal állunk szemben, a mikor súlyos közterhek, nehéz kamatok a rossz gazdasági helyzet sulya alatt összeroskad az önálló ter-

melő, megperdül a dob az udvarán s lesülyed a mezőgazdasági proletariátusba, vagy azt be sem várva, kivándorol.

Ennek a szemünk előtt lefolyt rettenetes pusztulási folyamatnak a leplezetlen feltárásával nagy szolgálatot tett a statisztikai hivatal mindazoknak, a kik a nemzeti politika realis fejlődése iránt érzékkel bírnak. Ha már ez a rémes felfedezés se indítja magot termő munkára a királyt és nemzetet, akkor igazán kétségbe kell esnünk hazánk jövődjéje iránt.

De azért talán megilleti a magyarok Istene a törvényhozás mindkét tényezőjét és még mielőtt szakítás visszavonhatatlan lenne, megtalálják, azt az alapot, amelyen a békés munka ideje elkövetkezik.

Temesvár lakáspolitikája.

II.

Temesvár, febr. 16.

Temesvár lakásügyéről szólva, megemlíti a tanulmány, hogy a lakásirodalom és az előző adatok alapján mélyebben vizsgálhatjuk városunk lakásügyét, melyet mindenkor a történelmi és építési fejlődés irányított. A történelmi fejlődés, a várnak építése és az 1802-ig fenállott építési tilalom megadták Temesvárnak topográfiáját. Leírja az 1785-ben készült, a városhoz legutóbb került nagy térképet, melyen csak a Belváros látszik városi jellegűnek, köröskörül messze távolban pedig négy falu. Az építési tilalmi vonal 1868-ban restringálva lett s akkor már közelebb juthattak a külvárosok a Belvároshoz, de teljes összeépülésük csak most, a vártelek megszerzése után lesz lehetséges. Érdekes adatokat közöl az 1780., 1853. és 1891. évekből feljegyzett állapotok tekintetében. A város építési fejlődése mindig a történelmi fejlődésből alakult ki és másfél évtized óta azzal a törekvéssel jellemezhető, hogy a város összeépülése elé gördülő akadályok elháríttassanak. Leírja azt, hogy ebben a törekvésben miként fejlődtek az egyes városrészek, a város mily mérvben támogatta a magán-építkezés fejlődését, és hogy minő befolyással volt a terjeszkedés minden városrészben a lakásviszonyok javítására. A Belváros és a Gyárváros lakásviszonyai kedvezőtlenebbek mint a Józsefvárosé és az Erzsébetvárosé. A városnak párját ritkító telekpolitikája folytán, a várteleken és a kincstári fa-telep telkén át a városrészek össze fognak épülni, — kifelé pedig, a városnak régibb és újonnan szerzett telkein, a szegényebb néposztály lakházai épülhetnek. A városok fejlesztésében egyedül álló összeépülési lehetőségben fekszik Temesvár jövő nagysága, melyért szívesen boritunk fátyolt a multra.

Eddig a város az egészségtelen és túlszűrt lakások megszüntetése érdekében nem tett semmit, mert lakásnyomor még nem jelentkezett, ellenben figyelemmel kísérte az építkezést, a lakúresedést és a népszaporodást, s ha kellett, városi telkek eladásával, sőt bérház építésével is adott lendületet az építkezésnek. A lakások szaporodását 1891 óta mutatja ki és beigazolja, hogy a lakások száma arányban áll a népesség számával, de

azért ez utóbbi mégis befolyással volt a lakásbér némi emelkedésére. Főleg a kis lakások aránylag drágábbak mint a nagyok. Vázolja az alagsoros (souterrain) lakások rossz behatását. A csatornázással és vízvezetékekkel mielőbb kell a lakásokat javítani. Felemlíti az 1896-ban keletkezett laképileti egylet célját és feloszlását. A tisztviselői telep kérdését behatóan vizsgálja. Ezt nem tartja társadalompolitikai feladatnak és azért elhibázott az a tendencia, hogy a város mérsékelt áron adjon erre telkeket. Nincsen is garancia arra nézve, hogy valóban tisztviselői telep fog létesülni s mint ilyen fentartatni, mert nem alakult szövetkezet és nem is egy, hanem három helyen kérnek házhelyeket. De 3—4 szobás lakásokban nálunk nincs is hiány s azért nem indokolt, hogy a város egyeseket előnyben részesítsen a többiek rovására. Más országokban is csak jutányos kölcsönöket adnak tisztviselői szövetkezeteknek; a budapesti telepnek fele része már idegen kézben van.

A régi házak átépítéséről szólva kiemeli azt a kérdést, hogy a város anyagilag támogassa-e az átépítést, a közgyűlés már 1903. évben akként döntötte el, hogy szükség nélkül, pusztán magánérdekben a támogatás nem indokolt. A kérdés most tehát az, hogy van-e sok rossz és egészségtelen ház, melynek lebontása elkerülhetetlenül szükséges. Utal az újabb időben előfordult számos átépítésre, mely különösen a Belvárosban vált kedvező hatással. Ha a város mesterségesen fokozná az építést, visszas állapothoz állhatnának elő, mert nálunk lakásszükség nem lévén, a községi pótlék jelentékenyebb mérséklése esetén tultermelés következhetik be, mely alatt új telkeken nem építkeznek, tehát sok magánérdek szenvedne sérelmet és a város nemcsak a pótlék elengedésével károsodnék, hanem mivel új bértárgyak éveken át nem keletkeznek, a községi pótlékből eredő jövedelmének fokozatos emelkedésétől is elesnék. Ha ellenben a mérséklés csak kisebb összegben állapíttatnék meg, ez nem bírna csáberevével, vagyis csak azok bontanák le a régi házukat, akik azt amugyis megtették volna s akkor a közegészségnek nem tettünk szolgálatot, de azért a városi pénztár mégis csak kárt szenvedne. Az időpont sem alkalmas, mert a városi közterhek feladatai (transzakció, vízvezeték, csatornázás, kórházépítés, óvodák építése stb.) épen jelenleg inkább a közjövdelmek szaporítását teszik kívánatosá. Az sem indokolt, hogy a kedvezmény csak a belvárosi régi házak átépítésére adassék meg, mert az a többi városrészekre sérelmes lenne; de itt amugyis szépen fejlődik az átépítés és pedig helyes számítás folytán, mert ehhez csak vállalkozási kedv és tőke kell.

(Folytatása következik.)

Temesvár kap vízvezetékét.

Temesvár, febr. 16.

A Temesvár szab. kir. város vízellátása érdekében folyamatban levő vízvezeték-elmunkálatok tárgyában, tegnap d. u. Vidrigin Sztán városi mérnök nagyérdékű előadást tartott a városháza tanácstermében, melyben ismertette az eddigi munkálatok állását és azon véleményének adott kifejezést, hogy a mérnökség már közelebb abban a helyzetben lesz, miszerint ebben az égetően nagyfontosságú ügyben végleges véleményt adhat. Az előadáson

jelen voltak Telbisz Károly dr. udvari tanácsos, polgármesterrel az élükön a városi tisztviselők, Temesvár mérnöki kara csaknem teljes számban, a katonai építkezési osztály számos mérnöke és több törvényhatósági bizottsági tag.

Itt adjuk az előadás rövid kivonatát:

Vidrigin Sztán mérnök bevezetésül ismertette a föld felső rétegeinek különféle alakulásait és ebben a talajvíz mozgásainak általános törvényeit, mintegy előkészítve a hallgatóságot arra, hogy mit várhatunk egyrészt a temesvári medence, másrészt a Maros-mellék talajvízeinek kiaknázására vonatkozó tanulmányok eredményeül.

Részletesen foglalkoztunk mi is annak idején Kajlinger Mihály, a budapesti vízművek igazgatójának szakvéleményével, melyben véleményt mondott a Salbach és Orbán-féle kutatások eredményét illetőleg és azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a Temesvár város vízellátása céljából szükséges viz, kellő mennyiségben és megfelelő minőségben nyerhető egy a temesvári medencéből, mint a város mérnöksége által javaslatba hozott Maros-mellék talajvizéből. Hogy e két alternatíva közül melyik kerül kivételre, ebben főleg az elérhető gazdasági előnyök lesznek a döntők.

Már most az a feladat — ugymond — hogy a két terv alapos tanulmányozás után oly részletesen dolgoztassék ki, hogy úgy az üzem, mint a lefektetési költség szempontjából összehasonlíthatók legyenek.

A mérnökség elsőnek a temesvári védencét tanulmányozta és megállapította, hogy alkalmas a város vízellátására. A már eddig ismeretes vízvezető rétegeken kívül, újabb vízholdó rétegeket derítettek föl a várostól északra, Vadászerdő és Ujbessenyő községek közt, melyek 100—150 méternyi mélységből szolgáltatják ki a vizet, mely viz kitünő és a legjobb a Temesvár környékén eddig ismeretes vizek közül.

Az eddig megejtett mennyiségi próbák is kedvezőknek mondhatók. Ennek dacára azonban a megfigyelések olyan rövid keletűek, hogy határozott, végleges véleményt ezidő-szerint még nem lehet mondani. Valószínű, hogy a szükséges vízmenység a medencének több pontján kereshető csak be, mely vízszolgáltató helyek, hogy egymás befolyását kikerüljék, nem csekély távolságban lesznek egymástól.

Végül avval fejezte be érdekes előadását hogy a megkezdett munkákat tovább folytatják és kilátás van arra, hogy aránylag rövid időn belül, a temesvári medence vízszolgáltató képességére és a kiaknázás módzataira vonatkozó adatok összegyűjtése után, a Maros-mellék tanulmányozzák és a két vízellátási alternatívával kapcsolatos összes kérdésekben tiszta képet nyerhetnek.

NAPIHIREK.

Temesvár, febr. 16.

— **Jótevény adományok.** A Gyárvárosi Takarékpénztár r.-t. a polgári menház-alap javára 30 kor., a gyárvárosi szegény iskolás gyermekek segélyezésére 30 kor., a »Gizella«-árvaház javára 30 kor., a siketnémák és vakok-intézetének 20—20 kor., — **H a u n o l d** János a polgári menház-alap javára 20 kor., a szegény iskolás gyermekek felruházására 20 kor., — **H o l t z e r** Ede a polgári menház-alap javára pedig 10 koronát adományozott.

— **Az Arany János Társaság** február hó 20-án, kedden délután 5 órakor, az állami fő-reáliskola dísztermében zárt ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnök az ülést megnyitja. 2. A titkár jelentése. 3. A pénztáros jelentése. 4. A nagygyűlés idejének és tárgysorozatának végleges megállapítása. 5. A bírálóbizottságok jelentései. 6. Az 1906. évre kifizendő pályatételek megállapítása. 7. Sztura Szilárd dr. r. tag bírálata a Legendák könyve című műről. 8. Pacséri Károly dr. r. tag indítványára Arany Toldijának a nép közt való terjesztése tárgyában. 9. Tagválasztás.

— **Kinevezés.** A nagybecskereki törvényszék elnöke a módosi járásbírói mellé magyar, szerb, horvát és német tolmácsokká K r s z t i c s János módosi lakost nevezte ki.

— **Czuber Berta mátkasága.** A minap hirt adtunk Czuber Berta mátkaságáról. A hirt most megcáfolják Bécsből. A király nem adta beleegyezését a legújabb messalliancehoz.

— **Halálozások.** Bányász Mór temesvári faterkeskedőt súlyos csapás érte. Neje Bányász Mórné szül. Nagel Laura e hó 12-én boldog házasságának 27-ik évében Budapesten elhunyt. Halálát, mélyen sujtott férjén kívül, gyermekei és nagyszámu rokonság gyászolja.

— **Báruch Ede** a kisbecskereki gözmalom temesvári képviselője, 39 éves korában meghalt. Halálát özvegye szül. Schwimmer Elza és gyermekei siratják. Temetése holnap délután 2 órakor megy végbe az Arany-utca 7. számú gyászszobából.

— **Özv. Petri Gertrud** 71 éves magánzónó elhunyt. Holnap délután 4 órakor temetik, a Küttl-tér 1. szám alatti gyászszobából.

— **Szabad Liceum.** Ma, pénteken délután öt órakor a főreáliskola dísztermében Farkas János főreáliskolai tanár fog előadást tartani: Petőfi festő világa cím alatt. Petőfi természeti és genréképeinek nyomán a költő rendkívüli erejű festői sőt művészi látását fogja jellemezni több ezen alkalomra készített kép és illusztráció bemutatásával. A felolvasásra felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Uj vasut Temesmegyében** A kereskedelmi miniszter egy építési vállalkozó, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Fehértemplom állomásából kiágazólag a m. kir. államvasutak Jám állomásán át Csorda, Vrány és Mercsina községek határain át a cím által tervezett oravicza-zsidovini helyi érdekű vasut Kákova állomásig vezetendő szabványos nyomtávú, gözmozdonyu, esetleg motoros üzemű helyi érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

— **Az ág. ev. nőegylet estélye.** A temesvári evangélikus nőegylet hangversenyének műsora a következő: 1. Weber: Rondo brillante. Zongorán előadja: Korniss Ida. 2. a) Wolfram versenydala; b) Dal az esti csillaghoz, Wagner Tannhäuser c. dalművéből. Éneklő: Takács Mihály, a m. kir. Operaház tagja, zongorán kíséri Gahsner Károly. 3. Magyar dalok. Hegedűn előadja: Dancs Ferenc, zongorán kíséri Gassner Károly. 4. Farkas Imre: Dal a kis hercegnőről. Szavalja: Niamesny Lolika. 5. a) A szerenade, Mozart Don Juan c. dalművéből; b) Keserű bordal, Erkel Ferenc Bánk bán c. dalművéből. Éneklő: Takács Mihály, a m. kir. Operaház tagja.

— **Szabósztrájk.** A szabómunkások sztrájkja ügyében ma újabb fordulat állott be, mely a sztrájk mielőbbi megszűnésére enged következtetni. A szakegylet kérelmére ugyanis a békéltető-bizottság tegnap ismét összeült, ami azt jelenti, hogy a munkások részéről is immár meg van a hajlandóság a békülésre. Beavatott körökben azt hiszik, hogy már a mai nap folyamán megkötik az egyezséget és a munkások már hétfőn munkába lépnek.

— **Párbaj az esküvő napján.** Porumb Nesztor dr. nagyváradai ügyvéd e hó 11-én kötött házasságot Lugoson Avramescu Pachomius volt németborsáni orsz. képviselő, lugosi kir. közjegyző leányával Emiliával. Amikor a fiatal pár kilépett a templomból a völgyégy összeszólalkozott Bredicianu Kajus dral, akit később provokáltatott. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, melyet még aznap megvívta a felek. Mindketten könnyebb sebesülést kaptak.

— **Jelmezbál.** A róm. kat. Legényegylet gyárvárosi nagytermében vasárnap, 1906. évi február hó 18-án Jelmezbált rendez. Kezdeté este pont 8 órakor. Jegyek: Személyjegyet 1 K, családjegyet (3 személy) 2 K. Pártoló tagok az utolsó havi nyugta előmutatása mellett felé fizetik. Jegyek előre válthatók: Peuker Nándornál, Belváros, Jenőherceg-utca 7. szám és Ferry Józsefnél, Gyárváros, Kis-tér. — A bál előtt színi előadás lesz, melynek során a »Nyomdahiába« c. magyar bohózat és a »Mandl és Názi« c. német bohózat kerül színre.

— **Halálos baleset a tébolydában.** A budapest-lípótmezei elmeegógyintézetben tegnap öt kádban öt beteg fürdött, köztük Stimler Gyula pancsovai illetőségű 40 éves nős kereskedő is, Babin József szolga felügyelete alatt, aki időközben elaludt. Szolgatársai ekkor észrevették, hogy Stimler Gyula halott. Hogy a fürdővizbe fuladt-e, vagy a fürdőkádban fejlődött hőség folytán szívzselhűdés érte-e a beteget, a boncolás fogja kideríteni.

— **Vád alá helyezett szentszéki ügyész.** A »Magyar Tudósító« jelenti hogy a fehértemplomi törvényszék után most a temesvári kir. tábla is vád alá helyezte sikkasztás miatt Hadzsi Szilárd verseci ügyvédet, a verseci görög-keleti szerb egyház megyei ügyészét. Hadzsi Szilárd dr. ellen most tömeges feljelentések érkeznek a károsult kliensektől, sőt igen sok szerb egyháztól is, akiket megkárosított. Hadzsi dr. annak idején halálos ellenfele volt a hazafias szerb radikális pártnak, de amikor bünei kiszivárogtak, egyszerre beugrott a pártba, abban a furfangos reményben, hogy így aztán minden meg lesz bocsátva neki, amennyiben a károsultak szintén radikálisok; a párt vezetési nem tudván Hadzsi dolgairól, befogadták a pártba, de a károsultak tovább küzdöttek a lelketlen ügyvéd ellen. Ezek után természetesen a radikális vezeték is kénytelenek lesznek a pártból eltávolítani.

— **Az ötösök.** Guthi Soma doktort, a népszerű bohózat-író és védőügyvédet megszólítja valaki a New-York kávéházban:

— Doktor ur, kérem, van önnél egy ötös?

— Van nálam három is! — feleli Guthi.

— Kérem, adjon belőle egyet, holnap visszaadom.

— Nem lehet; az ötösök nem az enyéimék.

— De hiszen az nem tesz semmit; holnap úgy is...

— Szó sincs róla. Az a három ötös a fiamé; nem adhatok hát oda belőle egyet sem.

— A fiáé? ... Nem értem a dolgot! ...

— Nos igen, azt a három ötöst a fiam hozta haza — a félelvi biznnyitványában! ...

— **Hamisított pénztalvány.** Vakmerő csalásnak jöttek tegnap a nyomára a szombathelyi főpostán, Freidenau állomásról 800 koronáról szóló postautalvány érkezett poste restante Szombathelyre. A postán észrevették, hogy az utalvány meg van hamisítva, amennyiben a 800 koronát nem adták fel s az utalványt csak becsempésztek a postára, valószínűleg valamelyik osztrák postás közreműködésével. A hamisított postautalványt Sopronba küldték, ahonnan távirati intézkedés érkezett a Szombathelyi rendőrséghez, hogy a pénzért jelentkezőt tartóztassa le. E rendelkezés előtt azonban a csaló már jelentkezett a főpostán, ahol megkérték, hogy várakozzék néhány percig. A csaló megsejtette, hogy gyanakodnak reá s elmenekült. Ez a délelőtti órákban történt. A rendőrség csak délután kapott értesítést a történetről és ugyanakkor érkezett meg a rendelet a soproni postaigazgatóságtól a hamisított postautalvány átvevőjének letartóztatása iránt. A rendőrség felkutatatta az összes vendéglőket, szállókat, kávéházakat, de a csalót, aki a főpostán vilamos mérnöknek mondotta magát, sehol sem találta meg. Most a vidéken nyomozzák a szélhámost.

— **„Corvina“** könyv- és zenemű-kereskedés, antiquarium, T e m e s v á r. Ajánlja dusan felszerelt rakrárt mindenmely könyv- és zeneművekben, melyek részben új és hibátlan állapotban mélyen lesz állított áron kaphatók.

* **Tegyen kísérletet és ön állandóan ott fog mosatni Stein Mátyás „Első délmagyarországi gözmosó-intézeté“-ben, Temesvár-Gyárváros.**

* **Hazai gyártmány!** A legfinomabb kivitelű és minőségű keztyű különlegességeket készít mérték után **Hinterseer Ulrik keztyűgyára, Temesvár.**

* **Képkerevezések** modernnek és elegánsnak eszközölhetők **BARUCH J.** üvegudvarban Temesvár-Belváros.

— **Telefon Bukaresttel.** A budapesti posta- és táviridigazgatóság a következő hirdetményt teszi közzé: A magyar-román távbeszélő forgalomban Bukaresten kívül résztvesznek még a következő román városok: Braila, Plojesti, Campina, Comarnic és Szinaia. Ezen városok távbeszélő hálózatával a kapcsolást a bukaresti távbeszélő hivatal teljesíti. A három percig tartó beszélgetések díja Budapest és Braila között 3 kor. 50 fill. Budapest és Plojesti, Campina, Comarnic és Szinaia között 2 kor. 50 fillér.

A Józsefvárosi Takarékpénztár közgyűlése.

— 25 éves jubileum. —

Temesvár, febr. 16.

Legrégibb és legtekintélyesebb pénztárszerveink egyike, a Temesvári Józsefvárosi Takarékpénztár részvénytársaság tegnap délután tartotta 25-ik rendes évi közgyűlését az intézet helyiségeiben, Csasznek Miklós Géza vezérigazgató elnöke alatt. Közgazdasági és kereskedelmi életünk eme kiváló faktora, amely tegnap érte meg fenállásának 25-ik évfordulóját, a lelkiismeretes, önzetlen, takarékos munka igaz diadalát ülte meg. Egy negyed század buzgó munkássága oly pozíciót biztosított ez intézetnek, amely nemcsak Temesvár, de az egész Délvidék kereskedelmi és gazdasági életében elsődrendű szaktekintélyé avatta.

A közgyűlés lefolyásáról a következőkben számolunk be: Csasznek Miklós Géza elnök üdvözölte a megjelenteket és miután konstataulta, hogy 61 részvényes gyűlt egybe 1819 részvényessel, a közgyűlést mint határozatképest megnyitotta. A jegyzőkönyv vezetésére felkérte Kisfaludy Kálmán intézeti ügyészt, a hitelesítésre pedig Láng Dávid és Tedeschi János részvényeseket. Az igazgatóság évi jelentése, melyet elnök olvasott fel, az intézet 25 éves fennállása alkalmából rövid visszpillantást vetett annak keletkezésére és fejlődésére.

Az életben minden alkotás — ugymond — különösen pedig a gazdasági téren, létjogosultsággal és életképességgel csak akkor bír és valóban fejlődni és felvirulni csak akkor képes, hogy ha természetes és általános szükséglet elégíti ki. Ezen felfogás vezérelte 25 év előtt intézetünknek akkori alapítóit.

Aki a 25 év előtti hitelviszonyokra visszamenekszik és a ma elért eredményeket látja, igazat fog adni nekünk abban, hogy általános szükség mutatkozott egy oly intézmény alapításának, — mely új hitelforrások megnyitása által, erkölcsös egyéneknek kölcsönt nyújt.

Intézetünk alapítóinak eszményképe az volt, hogy ez nem csak oly magánintézet legyen, mely a tőke összesítése, szaporítása és elhelyezése által minél magasabb kamatozást elér, hanem oly nyilvános jellegű intézmény legyen, mely egyúttal teljes erővel a közérdeknek is szolgáljon.

A lefolyt évben a betéti tőke a múlt évhez viszonyítva 312.478.52 koronával szaporodott. A váltótárca 1904. év végével 3.057.3.666 kor. értékű váltót foglalt magában, 1905. évben leszámítottatott 11.603.996.28 kor. Ezen üzletágban 274.154 kor. 26 fill. növekedés. A jelzálogkölcsön számlán 96.161 kor. 81 fill. a növekedés szemben a múlt évvel 210.628 kor. 71 fill. növekedés mutatkozik. Visszleszámított váltó 187.050 kor. 02 fillérrel több mint múlt év végével. A pénztári összforgalom 60.532.777.71 kor. volt. Az ingatlan vagyoni állaga annyiban változott, amennyiben a múlt évi közgyűlés felhatalmazása folytán a Bem-utca 30. sz. a. fekvő házat vagyommérlegi értéke szerint azaz 50.000 koronáért eladták. Összforgalom 142.127.275 kor. 90 fillér volt.

A tiszta nyereség felosztására nézve a következő indítványt tette az igazgatóság: A nyereség 1905. december 31-én kitest 57.515.72 K-át. Ebből alapszabályaink figyelembe vételével levonandó 9.202.47 K marad tehát 48.313.25 K. Ehhez hozzáadva az 1904. évi nyereségegyenleget 3.307.87 K-át rendelkezésre áll 51.621.12 K. Javaslatba hozták hogy részvényenként 8 K azaz 8 százalékos osztalék fizetessék, vagyis 4000 részvény után

összesen 32.000 K-át a tartalékalap javára 12.000 K-át intézetünk 25 évi fenállása alkalmából a nyugdíjalap rendkívüli dotálására 3000 K-át jótékony célra 800 K-át a hátralékos 3831.12 K-át pedig nyereségegyenleg címén új számlára átvitessék.

Ugy az igazgatóság jelentését és indítványát, valamint a felügyelőbizottság jelentését, melyet Frank János dr. terjesztett elő, egyhangulag elfogadták. Tedeschi János az intézet működését és üzletelvit elismerően méltatta. Láng Dávid azt indítványozta, hogy az igazgatóságnak, Csasznek Miklósnak, ki huszonhárom éve működik az intézetnél, valamint a felügyelőbizottságnak is szavazatnak elismerést, mit elfogadtak.

Végül Niemetz Ferenc indítványára a felügyelőbizottságba újból megválasztották Engelsz János dr., Frank János dr. és Lechner Bélát. Póttagokul pedig Bogma Istvánt és Schenk Flóriánt. Ezzel a közgyűlés az elnök élettelésével véget ért.

Telefon 737.

Alapított

1845.

Telefon 737.

Alapított

1845.

Téli idényre férfi, fiu és leányka ruhák a legdivatosabb kivitelben és legnagyobb választékban raktáron vannak. Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR-BELVÁROS, Hunyadiutca 1. sz.

Jó karban levő
lombfűrész-gép
és egyéb lombfűrészre használható
dolgozók
eladandók.
Cim a kiadóhivatalban.

Csakis újonságok
női-ruhákban és szőrmeárukban
tetemesen leszállított árak mellett.

Holzer
cs. és kir. udvari szállító
a »Koronaherceg« szállóval szemben.
Városi és megyei távbeszélő 616. sz.
Saját mérték-műterem Budapest, Kossuth-utca 9.
Kivánságra divatlapok.

Ferenc József városi színház.
Folyó sz. 140. Évadbérlet. 139-dik (páratlan sz.)

Péntek, 1906. évi február 16-án:
LILI.
Operette 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Millaud.
SZEMELYEK:
Antonin Plinhard, tüzér . . . Falussy István
De la Grange Batelière báró . . . Réthey Lajos
Saint Hypothèse vicomte, nagybátyja . . . Leövey Leó
Bouzincoure . . . Barthos Gyula
Bouzincouréné . . . Niczkyné Ilona
Amélie, leányuk . . . Haller Irma
Antonie, dédunokájuk . . .
Bompan, professor . . . Tábori Emil

Kezdeté 7^{1/2} vége 10 órakor.
Holnap, szombaton, bérletfolyamban:
San-Toy.
Kinai daljáték három felvonásban.
Heti műsor:
Vasárnap délután: Lumpácus Vagabundus.
Vasárnap este: San-Toy. Páratlan.

A „Déli Ujság“ regénycsarnoka.

A király gyermekei.

Irtá: F. Marion Crawford.

— Kapsz egy fél szivart, mondá Bastianello. ismerve a fiu gonosz kedvtelését.

Azzal elővette a szivarvéget sapkájából és föltartotta, hogy a fickó lássa.

— Hogy mit csinált a leány? Földhöz vágta az aranyat s a grófnak szemtől-szembe azt mondta, hogy gyalázatos és hazug. Szép kis gazdája van Ruggieronak, hogy a cseléség gyalázatosnak és hazugnak nevezi. No, ide azzal a szivarral.

— Nesze — mondá a matróz és fölkel, hogy lenyujtsa neki.

A kölyök foga közé vette a drága kincset, köszönetet intett a fejével aztán lassan lebecsátkozott a vízbe, nehogy benedvesítse a dohányt és óvatosan uszott a hullámgát felé, magásra tartva a fejét.

Bastianello ismét lekuporodott és tovább pipázott. Kék szemében valami szokatlan boldogság fénye ragyogott.

X.

Bastianello mozdulatlanul ült hajójában, de nem nézett többé a tenger felé. Szeme a parton függött. Várta bátyját, ki ebéd óta nem mutatkozott. Közölni akarta vele, amit hallott. Ez a dolog Bastianello előtt igen növelte a Teresina becsületét s meg volt győződve, hogy Ruggierot is a józan utra térítheti. Bastianello megragadott minden alkalmat, hogy bátyjával Teresináról beszéljen; mert csakis így remélhette, hogy Ruggiero végre nyíltan megmondja, hogy el akarja-e venni a leányt vagy sem. S ha egyszer megmondja, hogy nem akarja. Bastianello nem lesz többé kénytelen némán szenvedni, mint már hetek óta. Az öcs kevésbé heves, kevésbé ideges és lobbanékony természet volt, mint a bátyja; de azért megvoltak benne az öröklött jó tulajdonságok: az erő, a bátorság és a hűség. A maga módja szerint őszintén szerette Teresinát és eltökélt szándéka volt feleségül venni, ha ugyan lehet s ha Ruggiero nem akarja magának a leányt.

Ruggiero magas alakja végre megjelent a parti őrség háza mellett és Bastianello egyet füttyentett. Ez már az ő rendes jelük volt, gyermekkoruk óta. Ruggiero összerakódott, aztán beugrott egy csónakba, hogy a hajóhoz evezzen.

— No, mi ujság? — kérdé aztán, elbocsátva a lapátokat s a hajó szélébe kapaszkodva.

— Hallgasd meg csak, mi történt Teresiával — felelt Bastianello, kivéve a pipát szájából és bátyja felé hajolva. A Bolond fiának a fia az imént ide uszott, belesimpajkodott a hajóba és fintorgott rám. Ép a csáklya után nyultam, hogy a körmeire koppantsak, mikor azt mondja: «No hiszen szép gazdája van magának, meg a bátyjának!» — «Ugyan miért?» mondok és fölemeltem a csáklyát. De nem bántottam a gyereket, mert hiszen közülünk való. Ekkor aztán elmondta, hogy látta, mikor a gróf fönt, a fogadó kertjében meg akarta csókolni Teresinát és arannyal kínálta. Ezt egy fél szivarral vettem ki a fiuból, mert nem akart beszélni, csak fintorgott.

— Üssék agyon azt a gazembert! — szólt Ruggiero — halkan s az arca oly fehér lett, mint egy vitoria rongya.

— Várj csak egy kicsit, derék leány az, — felelt Bastianello. Teresina földhöz vágta az aranyat és azt mondta a grófnak, hogy gyalázatos és hazug. Azzal elment. Azt hiszem, igazat mondott a kölyök, mert ha hazudott volna, másképp beszélt volna. Mert hiszen, ha azt is mondja, hogy meghagyta magát csókoltatni a gróftól, mégis megkapja a fél szivart.

— Üsse meg a guta azt a gazembert! — kiáltott Ruggiero.

— Bátyám, — szólt a legény nyugodtan, — ha én neked volnék, nem bántanám a gazdámat. Az a leány becsületes leány és jól megfelelt neki. Ami pedig őt illeti . . .

(Folytatjuk.)

A »DÉLI UJSÁG« alapítója: néh. Makay Iván.
Felelős szerkesztő: Gokler Gyula.

Fáj a foga??

Használjon Weiss-féle „Szerecsen fogkivonatot“ a mely azonnal megszüntet minden fájdalmat. Ára 1 korona 20 fillér francó pósta szállítással a pénz előleges beküldésénél.

Weiss-féle Szerecsen szájvíz ára 70 fill. és fogpor ára 60 fill. meggátolja a fogak romlását.

Kapható az egyedüli készítőnél:

Weiss S. Sándor gyógyszerésznél (Szerecsen gyógytár) Temesvár-Erzsébetváros, Telok-ter 2. sz.

Vetőmagnak ajánlunk:

I-ső rendű ólomzárólt arankamentes heremagot lucernát

I-ső „ tavaszibükkönyt ”

I-ső „ muharmagot, kölest

Klein Vilmos örökösei
Temesvár.

Telefon 504-

Telefon 504.

Vágott tűzifa és faszén eladás

Legjobb minőségű **apritott tűzifát** ajánlok József- és Erzsébetvárosba házhoz szállítva

100 kgr.-ként 2 kor. 30 fillérért.
Belvárosba házhoz szállítva

100 kgr.-ként 2 kor. 50 fillérért.

Ugyanott rostált **faszén** 1 és 1/2 kg-os I-ső rendű csomagokban

nemkülönben zsákokban a legolcsóbb áron. Ugyiszintén tábla és konyhasó 50 kilós zsákokban is kapható.

Megrendelések Scheibling József urnál Fröbl-utca 2. sz. a. is felvételnek.

MERKLER S.

elárusító

Temesvár-Erzsébetváros, Korona-utca 6.

A tisztelt hirdető közönség becses figyelmébe ajánljuk lapunk mérsékeltten szabott hirdetés és reklám díjszabását.

Árjegyzéke

a „DÉLI UJSÁG“ helybeli hirdetéseinek (az árak egyszeri megjelenésért értendők) és pedig:

Egész oldal Kor. 30.—

Fél „ „ 16.—

Negyed „ „ 9.—

Nyolcad „ „ 5.—

Risebb hirdetések

75—150 mm. kor. 4.—

75—100 „ „ 3.—

75—90 „ „ 2.40

75—40 „ „ 1.—

Eljegyzés és házassági közlemények K. 3.—

Egyleti hírek, mulatságok stb. „ 3.—

Reklámok soronként „ —.30

Közönség köréből beküldött vagy nyílttérben közölt személyes ügyek soronként „ —.20

Fizetések a kiadóhivatali számla ellenében előre teljesítendők.

Gazdasági tanfolyamot végzett

30 éves, 10 évi gyakorlattal bíró **gazdász**, ki a szarvasmarha-, sertéshizlalás és tenyésztésben, valamint lótenyésztés és betanításban alapos jártassággal bír **állást keres** azonnali belépésre. Beszél magyarul, németül és románul.

Szíves meghívást „Szorgalmas“ jellegével kér Temesvár-Gyárváros, postrestante.

Elvállal esetleg magán lovak betörését nyereg alá vagy kocsí elé csekély díjazásért.

VÉGELEADÁS!

férfi divat, díszmű és pipere cikkekben.

Üzletünk teljes feloszlása miatt az összes raktáron lévő árucikkek

mélyen leszállított árakon adatnak el.

Franz Testvérek

Belváros, Jenőherceg-utca (Rieger ház.)

Takarékos Ön?

Ha igen!

ugy rendeljen saját érdekében bizalommal!

Ronyhai
tűzelésre
páratlan
a hasított
forgács-
fa!!

6 frt 75 kr.! 2 lovas kérrel óriási mennyiség, rendkívül kiadó, értéke felér 1 öl fával és sok megtakarítás a vágatásnál! Oly száraz, hogy főképp a konyhában minden gazdasszony csak ezen fa mellett főzzön! Kivánatra a fuvaros a pin-cébe is hordja.

Cimünk feljegyzését ajánljuk!

Tölgy
hasábfá!!

10 frt átlag 1 öl, de 3 1/2 méterért kezkeskedünk, melyet fuvarosaink a rendelőlőnél felhalmozni kötelesek!

Fenti árakban minden költség beleértve!

Cim: Tűzifa-szállítási-kezelőség Mosoncai erdőben, postaállomás Medves.

Kérjük a rendszeres kezelés érdekében a pénzüsszeget postautalványon küldeni (porto csupán 10 fillér). 48 órán belül a fa a rendelőlő lakásán lesz!

Mangold L.

papirkereskedés

Temesvár-Gyárváros, Fő-u.

Ajánl:

Répes levelezőlap-ujdonságok

író- és rajzszerék

festő-minták és a festéshez szükséges

minden anyagok.

Mindennemü

nyomtatványokat felvesz olcsó árban.

Budapest éjjel

cimü szenzációs könyv

második kiadása

most jelent meg.

Irta:

Benedek László (Adrien)
ára 3 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.